

Een groen wasmachine, alsjeblijft

Ann Meskens – 14 januari 2020

Column 3: Weekthema Stad in 't groen

Over de bleekweiden in de stad en de bevrijding van de vrouw.

The Neverending Park. De Grond der Dingen.

Whoash. Whoash. Mijn wasmachine wast voor mij. Mijn koffiemachine maakt mij een koffie. Mijn schrijfmachine en ik schrijven. Bij de schrijfmachine ben ik nog erg nodig. Zij de vorm, ik de inhoud. Goed, ze gaat voor mij ook soms achter inhoud aan. 'Bleek', vraag ik haar. En ze surft en antwoordt:

'Een bleek, bleekveld of bleekweide is een gemaaide grasweide die diende om wasgoed te bleken. Het woord gaat terug tot 1520, maar de mens bleekte al veel vroeger. Zonlicht en zuurstof halen geur en gelige kleur uit het linnen terwijl het verspreid op het grasveld droogt. Aan het einde van de 18de eeuw bleekte men chemisch met chloor, maar in de textielindustrie gebruikte men nog lang daarna bleekweiden. Gewone mensen legden thuis in de tuin of op stedelijke bleekweides hun huishoudlinnen te drogen.'

Tja, denk ik, en plotseling was die eeuwenlange bleek-tijd voorbij. In de vorige eeuw had bijna iedereen vanaf de jaren vijftig zelf een wasmachine en een droogkast, dus vaarwel bleekweiden. Zo niet, was er het wassalon, evengoed zonder buitenlucht.

De overgebleven bleekweiden waren van bij het begin gedroomde percelen voor stedelijke bouwpromotoren, een enkele weide werd een prachtig park of een mooi stadsplein zoals het Brusselse Martelarenplein, maar doorheen de tijd verdwenen meestal met de weiden veel open groene stadsplekken.

Ook in onze stad. In Mechelen lagen de oude weiden van de lakenwevers aan, jawel, de huidige Bleekstraat. Aan de Onze-Lieve-Vrouwestraat, bij het oude gasthuis en later Diependael, lag er lange tijd bij de Dijle een publieke 'blijk'. De nog bestaande zijtrap naar het water diende om de was te spoelen. Ook bij het Groot Begijnhof lagen ten noordwesten bleekweiden die nog lang na de begijnen bleven bestaan. Oude bleekweiden met een groot waterbekken lagen aan de Tinelsite en bij de Stompaertshoek aan, opnieuw jawel, de Kattenbleekstraat.

De weiden zorgden voor open ruimte, lees ik ergens. Het waren groene zones waar vooral vrouwen en kinderen elkaar ontmoetten. Vrouwen herstelden er kleren, kinderen speelden, het huishoudlinnen droogde en bleekte op een natuurlijke manier door zon en wind...

Zo klinkt het in elk geval idyllisch, maar wassen was een eindeloos zwaar karwei: weken, koken, wringen, spoelen, bleken, drogen... mangelen, stijven, strijken, plooiën. Het geribbeld wasbord, pas uitgevonden in de 17de eeuw, verlichtte het lastige werk een beetje, maar.

Lang leve de 20ste eeuw!, schrijf ik nu uitgelaten, terwijl het wasgoed zich achter mijn rug zelf wast. Whoash. Whoash. Natuurlijk riep men vorige eeuw blij uit: Lang leve de elektriciteit! Lang leve de wasmachine! En de droogkast! En het waspoeder met bleekmiddel zodat bleken in de zon niet meer nodig was! Lang leve de langverwachte vooruitgang!

Ja, en vooral Lang leve de vrouw!, stellen historici en feministen beslist, de wasmachine en droogkast zouden meer dan de pil of wat ook de vrouw hebben bevrijdt van het slaafse huishouden.

Dat is zeker waar, denk ik, terwijl ik me mijn grootmoeder herinner, maandag was wasdag, vertelde ze, alleen maar omdat het wasgoed dan het hele weekend kon weken, maar ze had bijna de rest van de week nodig om het wasgoed uiteindelijk proper opnieuw in de kast te krijgen.

Mij niet gezien.

Maar inmiddels hang ik al jaren het wasgoed opnieuw aan lijn of rek, omdat die moderne droogkasten enorme energieverbruikers zijn. En ja, ik gebruik ecologisch wasmiddelen zonder bleekmiddel omdat de klassieke zeeproducten immens schadelijk bleken voor het milieu. En zelfs met de laatste aankoop van een kraakwitte A-klasse wasmachine weet ik dat er dringend opnieuw grote vooruitgang nodig is. En dat voor heel de wereld. Waar blijft ze?

Bij het nalezen van ecologische internet-tips vrees ik dat die milieubewuste wegwijzers de nieuwe man en de eeuwig vrouw weer richting het ambachtelijke werk sturen.

'Het beste alternatief voor de wasmachine is nog altijd de was opnieuw met de hand doen!.' 'Wasbare luiers - geen droogkast, geen vlekverwijderaars! - worden best gebleekt in de zon - horizontaal dus!'

Help. Nog even, en we vragen schuld- en milieubewust opnieuw om groene bleekweiden in de stad.

Ik niet.

Ik wil liever een bos of een park.

Ik wil speelweiden, plukweiden, hondenweiden, aikidoweiden of wat dan ook. Maar ik wil geen bleekweiden. Onze grootmoeders hebben meer dan genoeg tijd en energie in de dagelijkse was gestopt, en ze hebben ook lang genoeg op die schrale bleekweiden doorgebracht, niet omdat ze daar per se zo graag waren, meen ik dan, maar omdat ze niet anders konden.

Ik wil groen in de stad. Natuurlijk, hoe meer hoe liever.

Maar ook en vooral, ik wil eindelijk een groene wasmachine.

En dat van ontwerp tot recuperatie.

Ik wil ze best delen - maar dan wel graag met gemak, dichtbij en met niet te veel medegebruikers.

Het kan best. Als de industrie nu nog wat meer zou meewerken. Als de politici nu wat meer zouden meewillen. En als we met nog iets meer gebruikers zouden zijn die er met aandrang om vragen.

Ann Meskens